

Vastaavan hammaslääkärin erityispätevyys

Ohjeita tutkielmien ja projektiraporttien laatijoille ja ohjaajille

Vastaavan hammaslääkärin erityispätevyyttä varten tehtävän tutkielman tai projektityön tavoitteena on antaa pätevyijälle valmiuksia vastaavan hammaslääkärin työtehtäviin liittyvässä tiedonhaussa, tiedon hyväksikäytössä sekä kehittämissuunnitelmien laadinnassa ja seurannassa. Tutkielman tai projektityön aiheita valittaessa tulee kiinnittää huomiota asian käytännönläheiseen lähestymistapaan ja mahdollisuuksien mukaan työstä pätevyijän työyhteisölle koituvan hyötyyn.

Tutkielmalla tai projektityöllä kompensoidaan puuttuvaa käytännön työkokemusta. Tutkielmaa tai projektityötä ei vaadita, mikäli pätevyijän voidaan katsoa työkokemuksen kautta ja/tai enintään viisi vuotta vanhoilla aikaisemmillä opinnäytteillä saavuttaneen riittävät valmiudet. Tutkielman tai projektityön laajuus on 12 opintopistettä, mikä kattaa koko prosessin työn suunnittelusta valmiiseen raporttiin.

Erityispätevyystoimikunta hyväksyy sekä suunnitelman että lausunnon. Ennen materiaalin toimittamista pyydetään ottamaan yhteyttä toimikunnan sihteeriin sähköpostilla: nora.savanheimo@hammaslaakariliitto.fi.

1. Ohjaajan rooli

Tutkielmalla ja projektityöllä tulee olla ohjaaja, tarvittaessa ohjaajia voi olla myös useampia. Ohjaajalla on hyvä olla tutkijakoulutus tai kokemusta tutkimustyöstä.

Erityispätevyystoimikunta haluaa erityisesti korostaa tutkielman ja projektityön suunnitteluvaiheen tärkeyttä. Tavoitteena on, että työt etenevät hallitusti ja tarkoitustaan palvellen sekä valmistuvat suunnitellussa aikataulussa. Pyrkimyksenä on ennakkoon varmistaa töiden tarkoituksenmukaisuus ja laatu, jotta valmiiden töiden hylkäämisiltä vältytään. Tähän tähtäävät mm. tutkielma- ja projektisuunnitelmien huolellinen tarkastelu sekä ohjaajien kompetenssivaatimukset.

Suurella osalla pätevyijistä ei ole aiempaa kokemusta tutkielman tai projektityön kaltaisista hankkeista, joten ohjaajilla on merkittävä rooli paitsi varsinaisen tutkielman tai projektiraportin synnyssä myös erityisesti siihen liittyvässä oppimisprosessissa. Siten ohjaajan ja pätevyijän yhteistyö sekä ohjaajan vahva ohjauksellinen ote suunnitteluvaiheesta lähtien on tärkeää.

Käytännössä on ilmennyt, että pätevyijät tarvitsevat ohjausta erityisesti työn tavoitteiden määrittelyssä ja menetelmien valinnassa. Huomiota kannattaa kiinnittää mm. työn toteuttamistavan ja käytettävän aineiston riittävän täsmälliseen kuvaamiseen suunnitelmassa. Muita seikkoja, jotka pätevyijät ovat kokeneet vaikeiksi, ovat esimerkiksi työn rajaaminen, oman roolin kuvaaminen sekä odotettavissa olevien tulosten merkityksen arviointi ja hyödyntämismahdollisuudet.

Ohjaajan lausunto

Sekä suunnitelmaan että valmiiseen työhön tulee liittää ohjaajan lausunto. Suunnitelmaa koskevassa lausunnossa ohjaajan toivotaan ottavan kantaa suunnitelman kuhunkin kohtaan tarkastellen asiaa erityispätevyystudkielman tavoitteista lähtien. Vastaavasti tutkielman tai projektiraportin valmistuttua työhön liitetään ohjaajan lausunto, josta ilmenee ohjaajan näkemys työn etenemisestä ja siitä, miten työlle asetetut tavoitteet on saavutettu.

Lausunnoissa tarkasteltavia seikkoja voivat olla esim.:

- työn yleinen luonne, aihe, ajankohtaisuus, onko kyseessä oleellista ongelma-aluetta käsittelevä hanke
- onko kysymyksen asettelu mielekäs, ja soveltuvatko aineisto ja menetelmä asetetun ongelman selvittämiseen
- tulosten luotettavuus, ovatko tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset oikeutettuja
- tulosten merkitys ja hyödynnettävyys, yleistettävyyden, hankkeen merkitys organisaatiolle/työyhteisölle

2. Tutkielman / projektityön suunnitelma

Suunnitelman rakenne ja sisältö

Vaikka työssä ei ole kyse tieteellisestä tutkimuksesta, tulee suunnitelma laatia tutkimussuunnitelman tapaan. Koska erityispätevyystoimikunta voi käsitellä asioita vain sille toimitetun aineiston pohjalta, tulee suunnitelman olla selkeä ja kattaa kaikki oleellinen. Tutkielman ja projektiraportin suunnitelman perusrakenne on seuraava: kansilehti, sisällysluettelo, tausta, kirjallisuuskatsaus, tavoite, aineisto ja menetelmät, odotettavissa olevat tulokset, työn laajuus ja aikataulu, viitteet ja liitteet. Tämä on työn yleinen esittämistapa. Jäsentelyyn ja otsikointiin vaikuttavat työn aihe ja tarkastelutapa. Työssä tulee käyttää hyvää yleiskieltä sekä riittävästi esimerkiksi väliotsikoita tekstiä jäsentämään ja selkeyttämään. Teksti kirjoitetaan rivivälillä 1,5.

Kansilehti

- työn nimi (otsikko)
- tekijä
- päivämäärä
- työn ohjaaja(t)
- tieto, että kyseessä on vastaavan hammaslääkärin erityispätevyyttä varten tehty tutkielmasuunnitelma

Sisällysluettelo

Tausta

- hankkeen tausta ja merkitys
- miksi hanke on tarpeen
- aiheen rajaus

Kirjallisuuskatsaus

- mitä aiheesta jo tiedetään
- millaisia hankkeita ja tutkimuksia aiheesta aikaisemmin on tehty

Tavoite

- mihin työllä pyritään
- mihin haetaan vastauksia
- mitä pyritään kehittämään

Aineisto ja menetelmät

- mitä aineistoa käytetään ja miten se kerätään
- käytettävät menetelmät; erityistä huomiota kannattaa kiinnittää tavoitteiden ja menetelmien yhteensopivuuteen, eli saadaanko valituilla keinoilla vastaukset asetettuihin kysymyksiin
- miten aineisto analysoidaan; huomattava myös mahdolliset eettiset ja tietosuojakysymykset

Odotettavissa olevat tulokset

- odotettavissa olevat tulokset ja niiden merkitys ja yleistettävyys
- miten tuloksia käytännössä käytetään hyödyksi organisaation kehittämisessä

Työn laajuus ja aikataulu

- arvio työn laajuudesta työvaiheittain eriteltynä (esim. kirjallisuuteen perehtyminen = 1 t/5 sivua vieraskielistä tai vaikeaa äidinkielistä tekstiä ja 1 t/20 sivua helpohkoa äidinkielistä tekstiä)
- työn arvioitu eteneminen ml. kuvaus pätevytyjän käytettävissä olevista resursseista (mm. ajankäyttö)

Viitteet

- viitteet merkitään Suomen Hammaslääkärilehden kirjoitusohjeiden mukaisesti

Liitteet

- esim. käytettävät kyselylomakkeet

3. Tutkielma / projektityö

Tutkielman ja projektiraportin rakenne ja sisältö

Tutkielman ja projektiraportin perusrakenne on seuraava: kansilehti, tiivistelmä, sisällysluettelo, tausta, kirjallisuuskatsaus, tavoite, aineisto ja menetelmät, tulokset, pohdinta, johtopäätökset, viitteet ja liitteet. Tämä on työn yleinen esittämistapa. Jäsentelyyn ja otsikointiin vaikuttavat työn aihe ja tarkastelutapa. Työssä tulee käyttää hyvää yleiskieltä sekä riittävästi esimerkiksi väliotsikoita tekstiä jäsentämään ja selkeyttämään. Teksti kirjoitetaan rivivälillä 1,5 (tiivistelmässä voi käyttää riviväliä 1).

Kansilehti

Työn kansilehteen laitetaan seuraavat tiedot: työn nimi (otsikko), tekijä, päivämäärä, työn ohjaaja(t), sekä tieto, että kyseessä on vastaavan hammaslääkärin erityispätevyyttä varten tehty tutkielma.

Tiivistelmä

Enintään sivun mittaisessa tiivistelmässä esitellään työ lyhyesti. Tiivistelmässä esitetään soveltuvin osin asiat johdannosta johtopäätöksiin. Tiivistelmä voidaan julkaista Hammaslääkäriliiton kotisivuilla.

Sisällysluettelo

Tausta

Esitellään työn keskeinen sisältö ja tausta: miksi valittiin juuri tämä aihe ja miten se rajattiin.

Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan, mitä aiheesta jo entuudestaan tiedetään sekä esitellään mahdollisia aiempia vastaavia hankkeita ja tutkimuksia sekä arvioidaan niitä suhteessa omaan hankkeeseen.

Tavoite

Esitetään, mihin työllä pyrittiin, mitä kehitettiin, mihin ongelmiin haettiin ratkaisua ja mihin kysymyksiin vastauksia.

Aineisto ja menetelmät

Käytetyn tutkimusaineiston yksityiskohtainen kuvaus. Käytetyt menetelmät kuvataan niin yksityiskohtaisesti, että lukija saa tarkan käsityksen hankkeesta ja sen kulusta, kuvataan myös analysointimenetelmät.

Tulokset

Esitetään hankkeen tulokset systemaattisesti ja selkeästi, käsitellään kaikki tutkimuskysymykset, myös ne, joihin ei saatu vastausta. Taulukoiden otsikot sijoitetaan taulukon yläpuolelle, kuvioiden otsikot alapuolelle.

Pohdinta

Arvioidaan hanke kohta kohdalta läpi: aineisto, menetelmät, tulokset, hankkeen eteneminen ja tavoitteiden toteutuminen. Esitetään, millaista uutta tietoa työ on tuottanut sekä pohditaan omia tuloksia suhteessa aiempaan tietoon. Ovatko tulokset sovellettavissa vain omaan ympäristöön, vai voidaanko niitä yleistää laajemmin. Tuodaan esiin myös hankkeen mahdolliset heikkoudet.

Johtopäätökset

Lyhyesti esitetään, mitä johtopäätöksiä koko työstä voidaan tehdä, ja mitä suosituksia työn pohjalta mahdollisesti voidaan antaa. Voidaanko tulokset ja johtopäätökset yleistää laajemmin.

Viitteet

Esitetään kaikki ne lähteet, joihin työssä on viitattu. Viitteet merkitään Suomen Hammaslääkärilehden kirjoitusohjeiden mukaisesti.

Liitteet

Mahdolliset liitteet, esimerkiksi kyselylomakkeet sekä sellaiset taulukot ja kuvat, joita ei sijoiteta tekstin joukkoon, liitetään työn loppuun.

4. Reflektio

Valmiiseen työhön liitetään reflektio, jonka pätevyityjä laatii yhdessä ohjaajan kanssa. Reflektiossa kuvataan pätevyityjän rooli ja työpanos hankkeessa, sekä arvioidaan miten pätevyityjä on kehittynyt ja mitä työ on hänelle opettanut.